

KESKKONNAAMET

Raido Liitmäe
vallavanem
Muhu vald
vald@muhu.ee

Teie 22.11.2018 nr 7-6/867

Meie 20.12.2018 nr 6-5/18/19012-2

Ettepanekud Muhu valla üldplaneeringule ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse eelnõule

Austatud vallavanem

Esitasite Keskkonnaametile ettepanekute esitamiseks vastavalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi KeHJS) § 33 lg 1 p-le 2 ja planeerimisseaduse (edaspidi PlanS) § 76 lg 1 ja § 77 lg 7 Muhu valla üldplaneeringu lähteseisukohad (edaspidi ÜP) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) väljatöötamise kavatsuse (edaspidi VTK) eelnõu (edaspidi eelnõu).

ÜP ja KSH on algatatud Muhu Vallavolikogu 17.02.2016 otsusega nr 121 „Muhu valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine“. ÜP peamine eesmärk on ehitusõiguse ja maakasutuse üldiste põhimõtete kaasajastamine kogu Muhu valla territooriumil.

Keskkonnaamet (edaspidi ka KeA) tutvunud ÜP ja selle KSH eelnõuga, edastab enda märkused vastavalt oma pädevusele järgmiselt.

1. Keskkonnaamet palub ÜP-s määrata veekaitsevööndi ja piiranguvööndi ulatuse arvestades looduskaitseaduses (edaspidi LKS) § 35 lg-s 4 toodut.

2. Keskkonnaamet palub kriitiliselt üle vaadata 2008. aastal määratud korduva üleujutusega alade piirid ning ka teised võimalikud alad (nt Võikülas), kus võib korduvat üleujutust esineda, arvestades rannikul üleujutatavatele aladele iseloomulikku looduslikku taimkatet (sh roostik ja rannaniidud) ja mullastikku (sooldunud rannikumullad). Meie hinnangul näiteks Lehtmetsa ja Aljava külas esineb korduva üleujutusega ala ulatuslikumalt kui on 2008. aastal määratud, kuna sellele viitab alal esinev taimestik (roostik) ja mullastik (sooldunud rannikumullad, nt esineb alal sooldunud gleimuld (ArG)). Lisaks eeltoodule võib esineda korduva üleujutusega alasid ka näiteks Võikülas ja Räsas külas rohkem kui 2008. aastal on määratud ning arvestades eeltoodut (taimestiku ja mulla iseloom), võib esineda korduva üleujutusega alasid ka näiteks Pädaste külas Simiste lõpu ääres peamiselt Väikese väina hoiualal.

3. Keskkonnaamet palub ehituskeeluvööndi lähtejoone arvestamisel arvestada ka LKS § 34 lg-ga 5, mille kohaselt üle 5 meetri kõrgusel ja tavalisele veepiirile lähemal kui 200 meetrit oleval kaldaastangul koosnevad ranna või kalda piiranguvöönd, veekaitsevöönd ja

ehituskeeluvöönd kaldaastangu alla kuni veepiirini jäävast alast ja LKS §-des 37–39 sätestatud vööndi laiuselt. Üügu puhul pole seda näiteks arvestatud.

4. ÜP mastaapi arvestades palub Keskkonnaamet ÜP-s välja tuua olulisemad LKS § 38 lg 4 ja 5 erisuste alla minevad objektid. Keskkonnaameti hinnangul planeeritava matkaraja ja kõvakattega tee tähistus ÜP joonisel 2 (teed ja tehnovõrgud) võiksid rohkem erineda, kuna joonisel on suhteliselt keeruline neid eristada. Lisaks jääb Keskkonnaametile arusaamatuks, kas ÜP-ga planeeritavad ujumiskohad tähistavad LKS kohaseid supelrandu või mitte.

5. Keskkonnaametile jääb arusaamatuks ÜP joonisel 2 välja toodud planeeritavate puhkekohtade ja planeeritava matkaraja puhkealade vaheline erinevus. Lisaks palub Keskkonnaamet matkaradade planeerimisel kaitstavatel aladel kasutada olemasolevaid teid ja radu ning kavandatu täpsem kirjeldamine ÜP-s (kuhu on täpsemalt matkarajad kavandatud, milliseid puhkerajatisi alale on kavandatud jms).

6. Kui ÜP seletuskirja lk-1 67 tähistab sulgudes olev aastaarv (2003) Raugi külas Kaseääre maaüksusel ehituskeeluvööndi vähendamise nõusoleku aastat, siis see ei ole korrektne. Kaseääre maaüksusel on ehituskeeluvööndit vähendatud keskkonnaministri 10.07.2001 kirjaga nr 16-6/2229.

7. ÜP seletuskirja lk 67 on viidatud, et Jõe maaüksusel on ehituskeeluvööndit vähendatud ca 70 meetrini tavalisest veepiirist. Keskkonnaameti hinnangul ei ole korrektne kasutada lühendit ca 70 meetri ees. Keskkonnaamet on 27.08.2009 kirjaga nr HLS 14-9/21822-3 vähendanud Jõe maaüksusel ranna ehituskeeluvööndit ca 50 meetri laiuselt 70 meetrini tavalisest veepiirist.

8. ÜP seletuskirja lk 67 on kirjas, et Pädaste Lahe ja Aerga maaüksustel on ehituskeeluvööndit vähendatud edelapiirini maksimaalselt 120 meetrini tavalisest veepiirist. Keskkonnaameti hinnangul ei ole see korrektne, kuna Keskkonnaameti 03.03.2017 kirjaga nr 7-13/17/1212-2 on Laasikse-Nuka, Lahe ja Aerga detailplaneeringu alusel ranna ehituskeeluvööndit vähendatud kruntide pos 1 ja pos 3 hoonestusalade ulatuses, mitte terves ulatuses 120 meetrini.

9. ÜP seletuskirja lk 68 kohaselt on kavas ÜP-ga teha täiendavalt ettepanek mereranna ehituskeeluvööndi ulatuse vähendamiseks Taga-Laasikse katastriüksuse (47801:007:0597) idaosas 20 meetri ulatuses kuni 130 meetrini põhikaardijärgsest rannajoonest. Ettepanek on esitatud lähtudes maaomaniku soovist rajada poollooduslike koosluste hooldamiseks ja taastamiseks toetav väikeehitis. Keskkonnaamet on andnud 28.11.2014 põhimõttelise nõusoleku ja tingimused väikeehitise rajamiseks. Keskkonnaamet on eespool nimetatule andnud seisukoha 21.11.2014 kirjaga nr HLS 14-4/14/23542-2 (vt lisa). Keskkonnaamet palub ehituskeeluvööndi vähendamise ettepaneku tegemisel arvestada nimetatud kirjas tooduga.

10. ÜP-s kajastada loodusobjektide ajaline seis (EELIS-e väljavõtte aeg) ning märkida, et andmed võivad olla ajas-ruumis muutuvad.

11. ÜP KSH-s viia läbi Natura hindamine, arvestades lisaks otsestele mõjudele ka kaudseid ja kumuleeruvaid mõjusid. Hindamise üheks väljundiks võiks Keskkonnaameti hinnangul olla teadaolevate objektide-juhtude määratlemine, mille puhul edaspidistes etappides oleks vajalik asjakohane hindamine.

12. Lisaks palub Keskkonnaamet ÜP kooskõlastamiseks esitamisel edastada võimalusel ka ÜP-ga määratud üleujutatavate alade ja ehituskeeluvööndi kaardikihid (MapInfos avatavad) ning ÜP-ga kavandatud tegevuste kaardikihid (MapInfos avatavad), kuna ÜP jooniste täpsuse juures ei ole võimalik üheselt aru saada, kas ja kus täpsemalt on kavandatud tegevused

kaitstavatel aladel ja ehituskeeluvööndis kavandatud.

13. Kaitstavate alade (kaitseala, hoiuala) ja rohevõrgustiku alad võiksid Keskkonnaameti hinnangul paremini eristuda. Praegu on ÜP joonis 1 Keskkonnaameti hinnangul raskesti loetav.

14. Liiva asula puurkaevul (katastri nr-ga 12302) puudub nõuetekohane sanitaarkaitseala. KSH lk 38 ja lk 117 punktis 7.12.2 toob välja, et Liiva küla ühisveevärgi puurkaevule tuleb leida uus koht. ÜP-s ei ole kajastatud Liiva ühisveevärgikaevu asukohta ega ole kavandatud perspektiivset asukohta. ÜP-s ei ole analüüsitud, kas veevarustust on võimalik tagada mõne olemasoleva puurkaevu baasil nagu KSH soovib. Mõistlik on ÜP-s reserveerida maa uuele veehaardele, millele on tagatud 50 m sanitaarkaitseala. Nimetatud meetme rakendamise vajadus on toodud 2015. aastal antud vee erikasutusloa nr L.VV/327003 punktis 14.1.2.

15. Juhime tähelepanu, et ÜP kaardile ei ole kantud Hellamaa Palmi jääkreostusobjekti asukohta.

16. KSH eelnõus lk 92 tabelis 27 on puudu aktsiaseltsile Kuressaare Veevärk antud vee erikasutusloa number, milleks on L.VV/327003.

Täiendavalt soovitan ÜP ja selle KSH koostamisel lähtuda järgmiste teemavaldkondade lahti kirjutamisest allosade kaupa.

I. Looduskaitse

• Ehituskeeluvöönd (edaspidi EKV):

○ ÜP-s ehituskeeluvööndi (ka veekaitsevööndi ja kalda piiranguvööndi) lähtejoone määramine – PlanS § 75 lg 1 p 9 kohaselt on ÜP ülesanne korduva üleujutusega ala piiri määramine mererannal ja kõrgveepiiri märkimine suurte üleujutusalaadega siseveekogul.

1. Mererannal korduva üleujutusega alade määramisel konkreetsed looduskaitsealadest (edaspidi LKS) tulenevad alused/kriteeriumid puuduvad. EKV lähtejoone määramisel tuleks meie seisukohalt võtta aluseks rannikul üleujutatavatele aladele iseloomulik looduslik taimkate (sh roostik ja rannaniidud) ja mullastik (sooldunud rannikumullad). Kohalikel omavalitsustel on võimalik rakendada ka teisi meetodeid (nt veetasemetest või maapinna kõrgusest lähtumine), kuid rakendatavad meetodid ja põhimõtted peaksid olema ÜPs selgelt lahti kirjutatud (sh kui kavandatakse mingit erilahendust, siis tuleb selgitada kuidas see on kooskõlas LKS-iga).

2. Suurte üleujutusalaadega siseveekogudel on vastavalt keskkonnaministri 28.05.2004 määrusele nr 58 „Suurte üleujutusalaadega siseveekogude nimistu ja nendel siseveekogudel kõrgveepiiri määramise kord“ EKV lähtejooneks mullastik (alluviaalsed soomullad ehk lammi madalsoomullad). Tulenevalt mullakaardi ebatäpsustest võime soovitada planeeringu koostamisel kriitilistel aladel mullastiku andmeid täpsustada või kaaluda ka teiste üleujutuste esinemist peegeldavate kriteeriumitega arvestamist (nt veetasemete andmestik).

3. EKV lähtejoone määramisel võtta arvesse ka täiendavad kohapõhised asjakohased andmed (veetasemete andmestik, sh oluliste üleujutusohuga riskipiirkondade maandamiskavades toodud andmestik, teadaolevad üleujutusalaad siseveekogudel, teated kaldapurustustest, nõlvaprotsessidest kaldal vms).

○ ÜP-s märkida ära EKV ulatuses erandeid tekitavad olukorrad (metsamaa erisus looduskaitsealadest (LKS) § 38 lg 2, tiheasustusala erisus LKS § 38 lg 1 p 3). Metsamaa erisust planeeringujoonistel graafiliselt pigem mitte kujutada (ajaliselt liialt muutuv, küll aga lisada märkusena). ÜP seletuskirjas ja joonistel määratleda üheselt olemasolevad, laiendatavad ja moodustatavad tiheasustusalaad (arvestades ka LKS § 41).

○ Üldplaneeringu mastaapi arvestades tuua välja olulisemad LKS § 38 lg 4 ja 5 erisuste alla minevad objektid. Näiteks kavandatavad tehnovõrgud ja rajatised ehituskeeluvööndis, tiheasustusalal olemasolev ehitusjoon, supelrannad, planeeritavad avalikult kasutatavad teed (sh kergliiklusteed), sadamate, sildumis- ja randumiskohtade võrgustik ning juurdepääsud neile.

○ EKV korrigeerimine ja vähendamine ning suurendamine (PlanS § 75 lg 1 p 12). Selgitame, et kuna uue ÜP koostamisel senine sama territooriumi hõlmav ÜP kaotab kehtivuse, siis kaotavad kehtivuse ka sellele antud nõusolekud (kaasa arvatud nõusolekud EKV vähendamiseks), siis võivad KOV-id viia uue ÜP koostamise raames läbi varasemate ÜP-tega antud EKV vähendamise kaardistamine, mis võimaldaks varasemate EKV vähendamiste nõusolekute kehtima jäämise ja kandumise uude planeeringusse. EKV vähendamise kaardistamisel tuleks vastaval joonisel ning seletuskirjas või lisas kujutada/loetleda varasemad EKV vähendamised. ÜP tööprotsessi ja/või kooskõlastamise käigus annab Keskkonnaamet ka seisukoha, kas varasemad EKV vähendamised jäävad kehtima ja nendega võib uue ÜP puhul arvestada (kui olud on oluliselt muutunud, siis erandjuhul võib olla vajalik nende alade puhul ka uus EKV vähendamise kaalumine). Juhul kui koostatava üldplaneeringu raames ei viia läbi EKV kaardistamist ja/või ei tooda välja, et eelmiste üldplaneeringutega on EKV-d vähendatud, siis automaatselt varasemad nõusolekud EKV vähendamiseks uude planeeringusse üle ei kandu.

• **Kaitstavad loodusobjektid, sh Natura, liikide leiukohad:**

1. Kujutada maakasutusplaani ja/või piirangute/keskkonna/looduskaitse vmt joonisel, liikide leiukohtade puhul seejuures arvestades LKS § 53. ÜP-s kajastada loodusobjektide ajaline seis (EELIS-e väljavõtte aeg) ning märkida, et andmed võivad olla ajas-ruumis muutuvad. ÜP-s arvestada konkreetsete objektide kaitse-eeskirjade ja neis seatud tingimustega. Kaitstavate loodusobjektide kattuvus puhke- ja virgestusaladega, külastustaristu. Arvestada projekteeritavate objektidega. Vt altpoolt I ja II kaitsekategooria liikide kujutamine ÜP-s.

2. ÜP KSH-s viia läbi Natura hindamine, arvestades lisaks otsestele mõjudele ka kaudseid ja kumuleeruvaid mõjusid. Sõltuvalt mõjuallika ja/või planeeringu täpsusastmest eelhindamise või asjakohase hindamisena (tehtud peab olema vähemalt Natura-eelhindamine, kui KOV'i või selle mõjualale, nt vahetult KOV piiri taha, jääb mõni Natura ala). Hindamise üheks väljundiks võiks olla teadaolevate objektide-juhtude määratlemine, mille puhul edaspidistes etappides oleks vajalik asjakohane hindamine.

• **Kallasrada, selle sulgemine ja ümbersuunamine, sellele juurdepääsuvõimalused.** Plans § 75 lg 1 p 11 kohaselt ÜP ülesanne on kallasrajale avaliku juurdepääsu tingimuste määramine. Lisaks keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (edaspidi KeÜS) § 39 lg 3 kohaselt otsustatakse kallasraja sulgemine ÜP-ga.

• **Riiklikul tasemel mittekaitstavad loodusväärtused:**

1. Rohevõrgustik (rohetaristu), vajadusel selle ruumikujude korrigeerimine ja kaitse ning kasutustingimuste seadmine, PlanS § 75 lg 1 p 10. Ruumikujude puhul lähtuda eelkõige kehtestatud maakonnaplaneeringutest.

2. Looduskaitsealist tähelepanu omavate kooslustega (sh vääriselupaigad (VEP), poollooduslikud kooslused (PLK), märgalad) arvestamine, nt nendega arvestamine rohevõrgustiku korrigeerimisel.

3. Riiklikku looduskaitsealise tähtsuse minetanud loodusobjektide ja teiste kohalikke tähtsust omavate objektide kohaliku kaitse alla võtmine.

• **Kliimamuutustega kohanemine sh üleujutusala:**

Üleujutusohlike alade määratlemine (mis ei võrdu LKS § 35 lg 4 kohaste korduvate üleujutustega aladega ega piirdu vaid maandamiskava alusel määratud üleujutusohuga riskipiirkondadega), üleujutusohuga aladel ehitustingimuste seadmine.

- **I ja II kaitsekategooria liikide kujutamine ÜP-s:**

LKS § 53 lg 1 kohaselt on I ja II kaitsekategooria liigi isendi täpse elupaiga asukoha avalikustamine massiteabevahendites keelatud, sama põhimõtet rakendab KeA ka planeeringute puhul. Seega on kaks võimalust:

1. Koostada planeeringust kaks versiooni – avalik versioon ja ametkondlikuks kasutuseks mõeldud versioon (esimeses I ja II kaitsekategooria liikide leiukohti ja püsielupaiku (PEP) planeeringujoonistel ei kujutata, teisel kujutatakse);
2. Või kujutada planeeringu avalikus versioonis I, II ja III kaitsekategooria liike ja PEP-e „tsenseeritult“ – näiteks ühe tingmargiga „kaitstava liigi leiukoht/püsielupaik“ eraldamata kaitsekategooriaid.

Üldjuhul on eelistatud teine variant, kus näidatakse ÜP joonistel (sõltuvalt vajadusest ja planeeritavast alast kõiki (nt tiheasustusaladel) või siis maakasutuse planeerimisel olulist tähtsust omavaid (kusagil rohevõrgustikus paiknevate leiukohtade kujutamine võib osutada pigem infomüraks) kaitsealuste liikide leiukohti/PEP-e ühe tingmargiga „kaitstava liigi leiukoht/püsielupaik“, kuid erandina ei kujutata I kaitsekategooria liigi ringikujulisi (ehk otseselt LKS § 50 lõikest 2 tulenevaid) PEP-e. Antud märkus peab olema ka planeeringu tekstis ja/või legendis kajastatud. Juhul, kui ÜP-ga kavandatakse olulisi maakasutusmuutusi kaitstavate liikide leiukohtades, oleks soovitav planeeringu piirangute joonistel (juhul, kui sellised vastava täpsusastmega vormistatakse, näiteks tiheasustusaladel) need alad ka vastavalt markeerida (nt alana, kus arendustegevustel arvestada liigikaitseliste tingimustega), teavitamaks, et antud aladel arendamisel on teatavad looduskaitse kitsendused, mille sisuline pool selgub siis alles arenduse detailsetes etappides.

Alusandmed:

1. ETAK, reljeefiandmed, mullakaart Maa-ametist;
2. veetasemete andmestik KAUR-ist, riskipiirkondade kohta ka Maa-ametist ja üleujutusohu maandamiskavades;
3. EELIS-e kaardikihid;
4. kaitsekorralduskavad, vajadusel liigi ja elupaiga kaitse-tegevuskavad;
5. kaitsekorralduskavade alusuuringud (nt asustusstruktuuri ja maakasutuse uuringud)

Juhised ja suunised:

1. maakonnaplaneeringud;
2. looduskaitse arengukava;
3. Rahandusministeeriumi koostanud „Nõuanded üldplaneeringu koostamiseks“;
4. KAUR-i rohevõrgustiku planeerimise juhised jt ELME projekti materjalid;
5. KSH ja Natura-hindamise juhendid;
6. kaitse-planeerimise dokumentatsioon (kaitse-eeskirjad, kaitsekorralduskavad ja tegevuskavad, kavade alusuuringud)
7. üleujutusega seotud riskide maandamiskavad;
8. kliimamuutustega kohanemise arengukava ja alusuuringud (KATI-projekt).

II. Metsakasutus

PlanS-is ei ole ÜP ülesannet, mis otsesõnu annaks võimaluse seada tingimusi metsamajanduskava koostamiseks ja seeläbi metsa majandamiseks. Kuid kaudselt, lahendades

näiteks järgmisi PlanS § 75 lg-s 1 nimetatud ülesandeid, on võimalik reguleerida metsa majandamist:

- 10) rohevõrgustiku toimimist tagavate tingimuste täpsustamine ning sellest tekkivate kitsenduste määramine;
- 13) kohaliku omavalitsuse üksuse tasandil kaitstavate loodusobjektide ja nende kaitse- ja kasutustingimuste seadmine;
- 14) väärtuslike põllumajandusmaade, rohealade, maastike, maastiku üksikelementide ja looduskoosluste määramine ning nende kaitse- ja kasutustingimuste seadmine;
- 20) puhke- ja virgestusalade asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine;
- 21) asula või ehitiste kaitseks õhusaaste, müra, tugeva tuule või lumetuisu eest või tuleohtu vähendamiseks või metsatulekahju leviku tõkestamiseks lageraie tegemisel langi suurusele ja raievanusele piirangute seadmine;
- 31) muud käesolevas lõikes nimetatud ülesannetega seonduvad ülesanded.

Keskkonnaministri 16.01.2009 määruse nr 2 „Metsa korraldamise juhend“ § 7 lg 7 kohaselt takseerikirjelduses märgitakse eraldi kehtivad metsa majandamise kitsendused. Metsa majandamise kitsenduste aluseks on õigusaktid või planeeringud. Sama määruse § 21 lg 1 p 3 järgi metsa takseerikirjeldus on metsamajandamiskava osaks. Seega on võimalik ka eelnimetatud määrusest tulenevalt üldplaneeringuga seada tingimusi metsa majandamiseks. Samas ei saa panna omanikule kohustust metsamajandamiskava koostamiseks, sest selle koostamine on vabatahtlik (tekiks vastuolu metsaseadusega).

ÜP alusel võib kinnisomandile seada kitsendusi, st üldplaneeringuga omandiõiguse kasutamise kitsendamine on legitiimne. Seejuures iga kitsendus peab olema põhjendatud, proportsionaalne ja üheselt mõistetav (arusaadav, sh kinnisasja omanikule). Nimelt, kui kehtestatud avalik-õiguslikud kitsendused ei võimalda kinnisasja kasutamist vastavalt senisele sihtotstarbele, võib kinnisasja omanik taotleda talle kuuluva kinnisasja võõrandamist riigi või kohaliku omavalitsuse poolt õiglase ja kohese tasu eest (kinnisasja sundvõõrandamise seaduse § 3 lg 2). Samuti võib õiguspärase, kuid isiku põhiõigusi või -vabadusi erakordselt piirava haldusakti või halduse toiminguga tekitatud varalise kahju hüvitamist õiglases ulatuses (riigivastutuse seaduse § 16 lg 1).

Kokkuvõtvalt õiguslik võimalus on olemas, rakendamine sõltub vajadusest ja võimalustest. Ühtlasi, ÜP koostamisel tuleb analüüsida maatulundusmaa metsamaal raadamisest tingitud tagajärgi. Raadates veekogu piiranguvööndis metsamaad, likvideeritakse ka ehituskeeluvöönd piiranguvööndi metsamaal väljaspool põhi-ehituskeeluvööndit.

III. Maavarad

PlanS § 75 lg 1 p 15 kohaselt on ÜP ülesanne maardlatest ja kaevandamisest mõjutatud aladest tekkivate kitsenduste määramine. Keskkonnaamet märgib, et üldplaneeringuga tuleb määrata maardlatest ja maavara kaevandamisega kaasnevad mõjud maakasutusele ning ehitiste ehitamisele. Lisaks tuleb käsitleda ala kaevandamisjärgset maakasutust. Olulised küsimused, mida käsitleda on nt järgnevad:

- Millised on mõjud ja millised kitsendused sellega kaasnevad?
- Millised tingimusi on otstarbekas seada üldplaneeringuga?
- Kuidas võiks kaevandamine aidata kaasa piirkonna arengule?
- Milline võiks olla maakasutus peale maavara ammendumist (nt lasketiir, tuulikupark, puhkeala, sõudekanal, mets)?

Eestis on teatud piirkondades suur ehitusmaavarade nõudlus, mis survestab uute karjäärade avamist, mis omakorda võib tekitada (tekitab) pingeid kogukondade ja arendajate vahel. Ühelt poolt tuleb kohalike kogukondade arvamust arvestada, kuid selge on ka see, et kusagilt peab ehitusmaavarasid kaevandama. Seega on vajalik leida võimalusi nende vastandlike huvide

tasakaalustamiseks. Teiselt poolt tuleks planeerimisel konfliktide ennetamiseks vältida asustuse ja muude maa kasutusviiside, mida võiks kaevandamine häirida, kavandamist kasutuses aga ka veel avamata maardlate vahetusse lähedusse ning samuti potentsiaalsete maardlate lähedusse (nt asi on uuringu faasis). Samas peaks planeeringu koostamisel aga arvestama kindlasti sellega, et maavara on vajalik kaevandada ja kuskil peab seda tegema, et tagada varustuskindlus.

Tegemist on teemaga, mis on aina rohkem päevakohane. Igal juhul tuleb ÜP koostamisel lähtuda sellest, et maardlatega ja potentsiaalsete maardlatega tuleb arvestada, ei saa võtta seisukohta, et kaevandamine ei ole lubatud. Samuti mitte kanda planeeringusse kohustus, et maavara kaevandamise loa taotluse menetlemisel tuleb teha keskkonnamõju hindamine. Tuleb analüüsida, missugused on konfliktised alad.

ÜP koostamisel tuleb arvestada maapõueseaduse § 15 lg 7, mis sätestab, kui planeeritaval maa-alal asub maardla või selle osa, kooskõlastatakse üldplaneering, detailplaneering ja kohaliku omavalitsuse eriplaneering PlanS-is sätestatud korras KeM või valdkonna eest vastutava ministri volitatud asutusega ehk Maa-ametiga.

IV. Välisõhk

Üldplaneeringute koostamisel tuleks kindlasti lähtuda Eesti Keskkonnastrateegiast aastani 2030 (http://www.envir.ee/sites/default/files/elfinder/article_files/ks_loplil_riigikokku_pdf.pdf), milles on ühe probleemina välja toodud transpordist tulenev saaste. Kohalikud omavalitsused, eriti just tihedama asustusega linnad, peaksid sellele hakkama tähelepanu pöörama. Näiteks eelistama peaks kaugküttesüsteemi kohtküttele, kuna kohtküttega piirkondades esineb kütteperioodil suurem õhusaaste, seda just osakeste näol, mis on kuulutatud vähki tekitavaks. Teid, maanteid, aga ka raudteid tuleks planeerida targalt ja liikluskoormust reguleerida. Põhiline probleem on saasteained, aga ka müra ja seda kindlasti ka raudteede puhul. Keskkonnaministeeriumi kodulehel on avalikustatud uuring Eesti linnade saastatuse kohta (http://www.envir.ee/sites/default/files/linnade_aruanne_final.pdf), millega tuleks kindlasti tutvuda, kui planeerima hakatakse. Lisaks on hea kõrvale vaadata riikliku õhuseire andmeid online-s aadressil: <http://airviro.klab.ee/>.

ÜP ja selle KSH juures tuleb maakasutuse planeerimisel ja sellega kaasneva mõju hindamisel arvesse võtta, et paljude tööstus- või toomistegevustega (sh soojatootmine) kaasneb keskkonnahäiring (nt lõhn, müra, tolm, muu õhusaaste jne, vt lisaks keskkonnaseadustiku üldosa seadus) ning nimetatud planeerimisprotsess peaks olema üks tööriist, et vähendada keskkonnahäiringute mõju eelkõige keskkonnale, inimese tervisele ja heaolule. Arvestada tuleb, et tööstus/tootmine, mis on eeldatavalt suurema mõjuga, tuleks planeerida tiheasustusest piisavalt eemale (piisav vahemaa selgitada välja keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus). Mõistlik oleks teha vahet suurema ja väiksema heitega/keskkonnahäiringuga tööstusel/tootmisel/tegevusel ning need planeeringus ära defineerida koos neile rakenduvate üldiste reeglitega (st kus saab sellist tegevust teha, kus ei saa). Võimalusel kasutada väiksema heide/keskkonnahäiringuga ala puhveralana suurema heide/keskkonnahäiringuga ala ja elanike/laiema üldsuse poolt igapäevaselt kasutatavate alade vahel. Pargid, terviserajad jms ei sobi kindlasti selleks puhveralaks.

V. Müra

PlanS § 75 lg 1 p 22 kohaselt on ÜP ülesanne müra normtasemete kategooriate määramine. Seejuures on olulisemad küsimused, mida käsitleda nt järgnevad:

- Millised on piirkondade praegused müratasemed. Kas on probleeme?
- Millistele aladele millised mürakategooriad (atmosfääriõhu kaitse seaduse § 57) on otstarbekas määrata arvestades kavandatavaid arenguid?
- Kas kavandatavad müra normtasemed (vt keskkonnaministri 16.12.2016 määruse nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise

meetodid" Lisa 1) on saavutatavad? Kui pole, kas on vaja maad reserveerida (nt müratõkkeks, müravalliks) eesmärkide saavutamiseks?

- Kas ja kuhu on otstarbekas määratleda vaikesid alasid?
- Kas kavandatavad maakasutuse juhtotstarbed on müra mõttes sobilikud?
- Müra teema juures arvestada ka eelmise punkti "Välisõhk" all kirjapandut.

Lisaks õigusaktidele ja erinevate ametiasutuste andmetele, soovitame lähtuda ka Keskkonnaministeeriumi veebilehel olevast teabest

(<https://www.envir.ee/et/eesmargid-tegevused/valisohukaitse/valisohus-leviv-mura>).

VI. Veekeskkond

Teemad, mis ÜP-s peaksid veevaldkonnas olema käsitletud: hüdrogeoloogia, veealade (veekogude) üldised kasutamise- ja ehitamistingimused, põhiliste tehnovõrkude trasside, joogiveeallikate (sh sanitaarkaitsealad), reoveepuhastite (sh kujade), maaparandussüsteemide asukoha määramine, veekogude ranna ja kalda ulatus ja ehituskeeluvöönd, kallasrajad, vajadusel maasoojus(puurkaevud). KSH-s peaks olema käsitletud põhjavesi, pinnavesi, sadevesi, üleujutuspiirkonnad, jääkreostus, arendusest tulenev mõju neile.

Põhjavee varud: Kui põhjavee varud on piirkonnas määratud, siis kujundab see mingil määral ka ettevõtluse võimalusi. St esmajärjekorras tuleb tagada inimeste joogivesi ning seejärel on võimalik kasutada ressursi muudel eesmärkidel. Sellega tuleks ÜP koostamisel arvestada. Põhjaveevarud - <http://www.envir.ee/et/kinnitatud-pohjaveevarud>

Vesikonna veemajanduskavad: Vabariigi Valitsuse 07.01.2016 protokollilise otsusega kinnitati Lääne-Eesti vesikonna, Ida-Eesti vesikonna ja Koiva vesikonna veemajanduskavad (<http://www.envir.ee/et/eesmargid-tegevused/vesi/veemajanduskavad/veemajanduskavad-2015-2021>). Veemajanduskavad on koostatud selleks, et saada põhjalik ülevaade Eesti veekogude seisundist ning planeerida tegevusi jõgede, järvede ja rannikuvee ning mere seisundi parandamiseks. Veemajanduskavades ja meetneprogrammis olevaid suuniseid ja piiranguid tuleb arvestada ka planeeringutes. Seega ka ÜP koostamisel tuleb arvestada veemajanduskavadega seatud eesmärgid ja meetmeid.

Veekaitseõhuded reoveekogumisalal: Veeseaduse § 24¹ lg 3 kohaselt valdkonna eest vastutava ministri käskkirjaga kinnitatud reoveekogumisalade piirid kannab kohalik omavalitsus kuue kuu jooksul pärast nende kinnitamist ÜP-le koos perspektiivis ühiskanalisatsiooniga kaetava alaga, mis ei ole määratud reoveekogumisalaks. Reoveekogumisalad määrab keskkonnaminister oma käskkirjaga, kuid reoveekogumialade piirid kannab KOV oma üldplaneeringusse. Teavet määratud ja muudetud reoveekogumialade kohta leiab: <https://www.envir.ee/et/reovesi-ja-reoveekogumisalad>

Kuna veekogud võivad läbida mitmeid omavalitsusi, siis võib ühes omavalitsuses kavandatu mõjutada terve veekogu seisundit, sh ka teises maakonnas. Seetõttu tuleb veekogu hea seisundi säilitamiseks või saavutamiseks teha koostööd ka teiste kohalike omavalitsustega, mida veekogu läbib.

Veekeskkonnast lähtuvalt on samuti oluline tuua planeeringus välja juba kitsendustega alad nagu nt nitraaditundlik ala (NTA) ja kaitsmata põhjaveega ala, mis on inimtegevuse suhtes tundlikumad ning seetõttu vajavad suured tähelepanu.

Arengu suunamisel tuleks arvestada üleujutusega seonduvaid riske. Üleujutusohuga seotud riskide maandamiskavad: <http://www.envir.ee/et/uleujutused>.

VII. Kiirgus

Esialgse Eesti radooniriski levilate kaardi (Eesti Geoloogiakeskus 2004) kohaselt on Saare maakond madala radooniriski alal, kus lokaalselt võib esineda normaalse radoonisisaldusega pinnaseid. KSH koostamise käigus tuleks selgitada, kas on esinenud radooniga probleeme, ja kas mingis piirkonnas vajaks teema tähelepanu. Teeme ettepaneku lisada teema VTK-sse.

Radooni osas on MKM poolt koostamisel sisekliima määrus, millest tuleneva nõudena hakkab hoonetele, mille püstitamiseks või oluliseks rekonstrueerimiseks on ehitusluba väljastatud või ehitusteatis esitatud pärast 2018. aasta 31. detsembrit, kehtima järgmine projekteerimise nõue:

§ 4 lg 7: Pinnasega vahetus kokkupuutes olev hoone tarind ning hoone tuulutus- ja ventilatsioonilahendus projekteeritakse nii, et radooni aktiivsuskontsentratsiooni aasta keskväärtus ruumis ei ületa 200 bekerelli kuupmeetri kohta (Bq/m³).

Nõue tuleneb EN direktiivist 2013/59/Euratom, millega kehtestatakse põhilised ohutusnormid kaitseks ioniseeriva kiirgusega kiiritamisest tulenevate ohtude eest. Infot, kuidas radooniohutut hoonet projekteerida, saab standardist EVS 840 ning infomaterjalist „RADOONIOHUTU ELAMU“

https://www.envir.ee/sites/default/files/radooniohutu_elamu.pdf.

Keskkonnaministeeriumi poolt välja antud infovoldik "RADOON VALMIS OLEVATES HOONETES"

<https://www.keskkonnaamet.ee/sites/default/public/kiirgus/RADOONfinal2.pdf>

annab praktilisi näpunäiteid kuidas vähendada õhu radoonisisaldust kõrgenenud radoonitasemega hoonetes. Projekteerimisel radooniohuga arvestamise nõue hakkab sisekliima määruse eelnõu kohaselt kehtima üle-Eesti, mistõttu tulevikus tuleb ehitusprojektis sellega arvestada ning rakendada vastavaid ehituslikke meetmeid.

VIII. Olulise ruumilise mõjuga objektid

PlanS § 75 lg 1 p 4 kohaselt on ÜP ülesanne olulise ruumilise mõjuga ehitise asukoha valimine. Olulise ruumilise mõjuga ehitiste nimekiri on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 01.10.2015 määrusega nr 102 „Olulise ruumilise mõjuga ehitiste nimekiri“.

IX. Jäätmed

PlanS § 75 lg 1 p 2 kohaselt on ÜP üks ülesanne kohaliku tähtsusega jäätmekäitluskohtade asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine. Sellega seoses on olulisimad küsimused, mida käsitleda nt järgmised:

- Kas ja kuhu oleks vaja kohaliku tähtsusega jäätmekäitluskohta?
- Kas ja milliseid tingimusi on vaja seada?
- Kui täpselt tuleks kohaliku tähtsusega jäätmekäitluskoht üldplaneeringus määrata? Kas kirjeldada ainult tekstis, näidata mingi juhtotstarbe kõrvaljuhtotstarbena, näidata eraldi juhtotstarbega või kasutada kõiki neid vastavalt piirkondade eripäradele

Kuna jäätmekäitluskohtadega seonduvat peab kavandama kohalik omavalitsus, tuleb jäätmekäitlusobjektide planeerimisel arvestada, et need tuleks planeerida selliselt, et sellised kohad ei tekitaks negatiivset mõju elanikkonnale, vältides sellega hilisemaid probleeme.

ÜP koostamisel tuleb võtta arvesse riigi jäätmekavaga 2014-2020 (<https://www.envir.ee/et/eesmargid-tegevused/jaatmed/riigi-jaatmekava-2014-2020>) seatud eesmäärke.

X. Kliima ja üleujutused

Nagu eelnevalt märgitud, tuleb ÜP koostamisel arvestada ka kliimamuutuste ja üleujutusega.

Keskkonnaministeerium on palunud ÜP lähteseisukohtade eelnõu kohta saata kohalikele omavalitsustele järgmise suunise: "Palume ÜP koostamisel ja KSH-s arvestada teie haldusterritooriumil esineda võivate üleujutusohutudega ning kliimamuutustega kaasnevate võimalike riskidega (veetaseme tõusust ja sademete rohkusest tingitud üleujutuste võimendumine, tormide tugevnemine ja sagenemine, ranna- ja kaldaerosiooni kiirenemine, maalihete esinemine ning linnaliste asumite soojussaarte efekt) ja nende maandamise võimalustega. Soovitame tutvuda Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud üleujutusega seotud riskide maandamiskava ja kliimamuutustega kohanemise arengukavaga."

Keskkonnaamet palub ÜP ja selle KSH koostamisel arvestada eelnimetatud märkustega.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Toomas Padjus
keskkonnakasutuse juhtivspetsialist
juhataja ülesannetes
Lääne regioon

Teadmiseks: Pille Tamm, maa- ja planeeringunõunik: maa@muhu.ee.

Epp Kikas 452 7761
epp.kikas@keskkonnaamet.ee

MUINSUSKAITSEAMET

Pille Tamm
Muhu Vallavalitsus
maa@muhu.ee

Teie: 22.11.2018 nr 7-6/867

Meie: 21.12.2018 nr 1.1-7/2577-1

Muinsuskaitseameti otsuse edastamine

Muinsuskaitseamet edastab 18.12.2018 toimunud kooskõlastamise komisjoni otsuse.

Lisa: väljavõte protokollist nr 395.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Keidi Saks
Saaremaa vaneminspektor
Muinsuskaitseamet
keidi.saks@muinsuskaitseamet.ee
45 33269, +372 53089199

MUINSUSKAITSEAMETI KOOSKÖLASTAMISE KOMISJONI 18. DETSEMBRI 2018 KOOSOLEKU PROTOKOLL NR 395

Tallinn

18.12.2018

Algus kell 09.00

Lõpp kell 12.15

Juhataja: restaureerimis- ja arendusosakonna juhataja Kais Matteus

Liikmed: järelevalveosakonna juhtaja Peeter Nork, ehitismälestiste peainspektor Anni Martin, ajaloomälestiste peainspektor Ilme Mäesalu, arheoloogiamälestiste peainspektor Ulla Kadakas; peaspetsialist Merle Kinks, nõunik Anita Jõgiste, Saaremaa vaneminspektor Keidi Saks (Skype), Raplamaa vaneminspektor Mikk Mutso; Jõgevamaa vaneminspektor Ville Tamm, Läänemaa vaneminspektor Kalli Pets (Skype), Harjumaa vaneminspektor Heli Tomps

Protokollija: nõunik Anita Jõgiste/peaspetsialist Merle Kinks

6. Muhu valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu arvamuse avaldamiseks. Saatja Muhi Vallavalitsus.

Keidi Saks tutvustas keskkonnamõju strateegilise hindamise aruannet ja üldplaneeringu eelnõu.

Komisjon, tuginedes muinsuskaitseadusele ja planeerimisseadusele, **otsustas**: edastada üldplaneeringu täiendamiseks järgnevad kommentaarid:

- 6.1 keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande osas on peatükkides 4.18.1 – 4. käsitletud mälestisi, pärandkultuuri objekte ja 20. sajandi arhitektuuripärandi nimekirjas olevaid objekte, põgusalt looduslikke pühapaiku ja väärtuslikke maastikke/vaateid. Lisada nimekirja ka militaarpärandi objektid (Piiri seniitraketibaas, Võiküla 10" patarei, Võiküla 100 mm patarei). Lisaks käsitleda militaarpärandit peatükis 9.4 Meetmed kultuuripärandi kaitseks;
- 6.2 Soonda kivisillutisega teele on kavandatud kergliiklustee. Munakivitee on ehitismälestisena riikliku kaitse all ning see paikneb ajaloolises keskkonnas. Munakivitee peab säilima ja olema eksponeeritud olemasoleval kujul. Analüüsida uue kergliiklustee sobivust kavandatud piirkonda. Lisada Soonda munakivitee kohalike teede hulka;
- 6.3 korrigeerida: Maakasutuse plaanil asendada “kultuurimälestise piiranguvöönd” terminiga „kultuurimälestise kaitsevöönd“;
- 6.4 üldplaneering kehtestab looduslike pühapaikade osas ehituskeelu, mis raietegevust reguleerida ei võimalda. Sellest tulenevalt soovitame, et lisaks ehituskeelule oleks üldplaneeringus reguleeritud ka looduslikes pühapaikades paiknevate puude raietingimused;
- 6.5 märkida ehituskeeluvööndite paiknemine planeeringukaardile;
- 6.6 lk 33 kalmistute kaitse- ja kasutustingimused, lisada: metsaga piirnevate kalmistutel vältida kaitsevööndis metsa lageraiet, et tagada kalmistu puistu säilimine;
- 6.7 lisada ptk 6.2.2 riiklikul ja kohalikul tasandil kaitstavate objektide hulka ka militaarpärandi hulka kuuluvad objektid;

lisada link maachituspärandi andmekogule: <http://register.muinas.ee/?menuID=rehemaja>.

KAITSEMINISTEERIUM

Muhu Vallavalitsus
Liiva küla, Muhu vald
94701 SAAREMAA
maa@muhu.ee

Teie 22.11.2018 nr 7-6/867

Meie 22.01.2019 nr 12-1/19/5013

Ettepanekud Muhu valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu kohta

Muhu Vallavalitsus teatas 22.11.2018 kirjaga Muhu valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu avalikust väljapanekust ja avalikust arutelust. Kaitseministeerium esitab järgmised ettepanekud:

1. Palume kajastada riigikaitse ehitise Muhu linnaku piiranguvööndit peale seletuskirja ka joonisel. Riigikaitse ehitise piiranguvöönd on kehtestatud ehitusseadustiku § 120 lõike 2 alusel ning kaitseministri 26.06.2015 määruses nr 16 „Riigikaitse ehitise töövõime kriteeriumid, piirangute ruumiline ulatus ja andmed riigikaitse ehitise töövõimet mõjutavate ehitiste kohta“. Vajadusel saadame teile uuesti piiranguvööndi kaardikihi teile sobivas vormingus.
2. Kaitseleidi lasketegevuse kohta Koguva karjääris kasutatakse üldplaneeringu seletuskirjas mõistet „ajutiselt kasutatav laskeväljaõppe ala“, KSH aruandes „Koguva ajutine laskeväljaõppeala“. Ala kasutamise sisust lähtuvalt ja mõistete ühtlustamise huvides teeme ettepaneku, et nii üldplaneeringus kui ka KSH aruandes kasutatakse mõistet „ajutiselt kasutatav laskeväljaõppeala“.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kusti Salm

Kaitseinvesteeringute osakonna juhataja

Tuuli Vors 717 0165

tuuli.vors@kaitseministeerium.ee

Maris Freudenthal 717 0540

maris.freudenthal@kaitseinvesteeringud.ee

From: triin@muhuseikleja.ee
Sent: 31. jaanuar 2019. a. 14:55
To: maa@muhu.ee
Subject: ÜP ja KSH-ga seotud ettepanekud
Attachments: Lisa 1 suur matakring.pdf; Lisa 2 pikka ja lühike loodusrada.pdf

Olles tutvunud Muhu valla uue üldplaneeringu ja üldplaneeringu KSH aruande eelnõuga esitan järgnevad ettepanekud:

Ettepanekud ja tähelepanekud üldplaneeringu seletuskirja kontekstis:

Punkt 5.5.1 Liikumisrajad

1. Üldplaneeringu eelnõu seletuskirja lk 28, „Liikumisradade ettevalmistamine ja kasutamine“, p 7, ütleb, et korraldada tuleb aastaringne radade ja puhkekohtade hooldus. Küsimus, mida on mõeldud hoolduse all. Kui eeldatud on, et kõik loodavad matkarajad on aastaringsest heas seisus, siis tuleb mõelda sõnastusele. Arvestades, et erinevate loodusradade hooldus on küllaltki kulukas tegevus, siis võib olla täiesti tavaline olukord, kus talveperioodil või suurvee ajal on teatavad lõigud või rajad läbimatud. Samuti on oluline asjaolu, et kõigi lõikude lahtiajamine talveperioodil ei pruugi olla siiski majanduslikult võimalik ega kasutusaktiivsuse koha pealt otstarbekas.

Oluline on see, et vähemalt raja alguses on tagatud informatsioon raja seisukorra kohta, et inimene teaks ja saaks otsustada, kas ta soovib n talvel teatud rajalõikule sumpama minna.

P8, ütleb, et rajad tuleb varustada viitadega. Oluline on see, et rajal oleks tagatud arusaadav märgistus ja raja alguses vajalikud infostendid. Viidad võivad olla vajalikud ainult WC või puhkealale suunamiseks. Läbimõeldud viitade kasutamine on hea, aga raja läbimisel peab olema prioriteet number 1 arusaadav märgistussüsteem. Hetkel on väga paljud rajad üle Eesti märgistatud värvikoodidega.

P 9 , ütleb, et tuleb kasutada sarnast, Muhu eripära rõhutavat viidastust. Täna on olemas sarnane kujundusalus stendidele, aga laiapõhjalisemat sarnast viidastust on veidi keeruline ette kujutada.

See võiks ÜP kontekstis olla sõnastatud ikkagi soovituslikus formaadis.

Eeldus tuleks luua valla poolt, mida oleks võimalik siis juba loodusraja rajajal arvestada raja kavandamise ja elluviimise käigus.

P 11, on üsna resoluutne mootorsõidukite suhtes, mis teeb iseenesest heameelt. Samas on oluline lähtuda sellest, mis põhjusel selline prioriteet võiks olla sõnastatud ja see on tõenäoliselt maandada riski, et sõiduk ja jalgsimatkaja kokku ei põrkuks ja mootorsõiduk teed ei lõhuks. Täpse sõnastuse osas oleks mõistlik kaaluda ka võimalust, et maaomaniku ja loodusraja haldaja/hooldaja nõusolekul võib lubada ühekordseid tegevusi ATV-de või väiksemate mootorsõidukitega, kui on tagatud riskide maandus ja informatsioon.

Punkt 5.5.2 Puhkekohad ja telkimisalad

Alapeatükk, Puhkekohtade ja telkimisalade ettevalmistamine ja kasutamine. Kasutab läbivalt mõistet vihma eest varjavat varikatusealaust. Täna on olukord, kus paljudes puhkekohtades on kasutusel väikese varikatusega istumiskohad, mis kindlasti ei paku kaitset suurema vihma korral. Katusealustesse mahub istuma ca 4- 6 inimest ja neid võib olla puhkekohtades 1 vahel enam. Siiani on puhkekoha mõte olnud see, et inimesed saaksid puhata ja soovi korral einestada.

Telkimine ja lõkke tegemine ei saa olla samuti alati välistatud, siia juurde peaks olema lisatud täiendus, et väljaarvatud juhul, kui puhkealal on selleks vastavalt märgistatud tuletõrjekoht ja telkimisala.

NB! Alapunktis 5.1.1, lk 27, alapunkt planeerimis- ja ehitustegevus puhkealadel on eraldi ära toodud, et alade kasutamise ja hooldamise korra kehtestab KOV. See võiks olla ka aluseks, et see kord kehtestab ka täpsemad reeglid, sh. näiteks erinormid viidastusele, märgistusele, varikatustele.

Ettepanek täiendada ÜP teede- ja tehnovõrgu plaani Muhu saart ümbritseva suure matkaraja perspektiiviga (Lisa 1)või vähemalt põhjaringiga, kuivastust koguvani, mida on võibolla lihtsam puhastada ja loodusrajana kasutusele võtta.

Lisada Piiri puhkealale planeeritav ja loodetavasti 2019 kevadel avatav Muhu loodus- ja õpperada (Lisa 2). Täiendavalt soovime täpsustada, et teede- ja tehnovõrgu plaanile, Piiri küla puhke- ja spordialale märgitud parkla ja puhkekoht palun täpsuse huvides nihutada. Parkla palun viia sellele asukohale, kus täna on teede ja tehnovõrgu plaanil märgitud puhkekoht ja puhkekoht jätta vahetult parkla märgi kõrvale või parkla märgi kohale.

Tähelepanekud KSH osas

Lk 126 ja 127 käsitlesid teede muutmist tolmuwabaks ja liiklus intensiivsusest tekkivat ohutust. Ühe võimaliku alternatiivmeetmena oli ära toodud teede kastmine, aga samas võiks KSH välja tuua ka teisi alternatiivseid võimalusi nagu ajutisi kiiruspiiranguid ja lamavaid politseinike, mis aitaksid suvisel kõrgperioodil kaasa eesmärgi saavutamisele.

Lugupidamisega

Triin Vokk

MTÜ Õpituba juhatuse liige

5280 387

triin@muhuseikleja.ee